

PATRYK DOBRZYCKI *

Niezależny badacz, Warszawa, Polska

Wstęp redaktora naukowego wydania

Problematyka niniejszego numeru Wiedzy Obronnej koncentruje się na aktualnych i historycznych zagadnieniach związanych z organizacją i funkcjonowaniem służb specjalnych, zarówno w aspekcie przedmiotowym (traktując służby jako wyspecjalizowane organy państwowe), podmiotowym (wyspecjalizowane działanie w obszarze bezpieczeństwa państwa) jak również w świetle współczesnych zagrożeń, które pozostają w orbicie zainteresowań przedmiotowych instytucji.

Służby specjalne są nierozzerwalnie związane z działalnością państw i tym samym stanowią one kluczowy element ich struktury instytucjonalnej. Dlatego też działalność służb specjalnych jest jedną z odpowiedzi państw na zagrożenia oraz wyzwania jakie od zawsze generowało środowisko bezpieczeństwa, zarówno w wymiarze wewnętrznym jak i zewnętrznym, i które stale ewoluują. Wyjątkowość służb specjalnych, o której świadczy sposób ich organizacji i działania, odbiegający od funkcjonowania pozostałych organów realizujących swoje funkcje w obszarze bezpieczeństwa państwa, plasuje omawiane instytucje pośród strategicznych sił chroniących państwo.

Każda próba podjęcia teoretycznych rozważań w aspekcie działalności służb specjalnych jest niezwykle trudna ze względu na szczelny woal tajemnicy, który spowija aktywność owych instytucji. Jednakże problematyka funkcjonowania służb specjalnych budzi zainteresowanie społeczności akademickiej, czego przejawem jest m.in. zauważalna w ostatnich latach aktywność młodych, rodzimych naukowców. W związku z tym dalsza eksploracja naukowa tematyki służb specjalnych

---

* dr Patryk Dobrzycki, Independent researcher, Warsaw, Poland

 <https://orcid.org/0000-0003-3561-1736> p.dobrzycki@op.pl

stanowi ciągle aktualne wyzwanie i próbą stawienia temu czoła jest niniejszy numer Wiedzy Obronnej.

Artykułem otwierającym jest tekst Waldemara Kitlera „System ochrony państwa i jego porządku konstytucyjnego”. Autor w swoim artykule podkreśla wiodącą rolę systemu ochrony państwa i jego porządku konstytucyjnego, którego misja ogniskuje się na zapewnieniu ochrony bezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego, w tym suwerenności państwa i warunków niezakłóconego funkcjonowania podmiotów systemu politycznego, ochronę instytucji władzy politycznej i konstytucyjnego porządku prawnego przed działalnością innych państw i wrogim działaniem osób lub grup społecznych. Autorowi chodzi także o rozpoznawanie, zapobieganie, wykrywanie i przeciwdziałanie zagrożeniom godzącym w bezpieczeństwo, obronność, niezależność i ciągłość państwa, w prawa i wolności człowieka i obywatela. W. Kitler charakteryzuje także strukturę tego systemu, którego elementy stanowią podsystem kierowania oraz liczny zbiór podmiotów tworzących podsystem wykonawczy, tj.: organy administracji publicznej powołane do realizacji zadań operacyjnych z zakresu ochrony państwa i jego porządku konstytucyjnego, pośród których wiodącą rolę odgrywają służby specjalne.

Patryk Dobrzycki w swoim opracowaniu „Istota demokratycznego nadzoru i kontroli nad służbami specjalnymi” przedstawia mechanizmy nadzoru i kontroli nad służbami specjalnymi, których celem jest stworzenie właściwych warunków do bezpiecznego i skutecznego funkcjonowania przedmiotowych instytucji w porządku państwa demokratycznego. Autor ukazuje charakter demokratycznego nadzoru i kontroli nad służbami specjalnymi, uwypukla problemy, które mają wpływ na skuteczne prowadzenie tego typu działań, wyodrębnia typologie nadzoru i kontroli nad służbami specjalnymi oraz przedstawia ich ocenę i ostatecznie formułuje propozycje, które mają na celu przybliżenie najlepszych rozwiązań w przedmiotowym zakresie i ewentualnie pozwolą na wypracowanie właściwych proporcji między efektywnością i legalnością działania służb specjalnych.

Marek Świerczek w artykule „Fenomen sowieckich służb specjalnych”, przedstawia przykład działania służb specjalnych w ramach państwa totalitarnego. Formułuje hipotezę, że o skuteczności sowieckich służb specjalnych zdecydował splot kilku czynników. Wśród głównych elementów składających się na sprawność ich działania w pierwszej dekadzie po przewrocie październikowym, w ocenie autora miały wpływ: fuzja doświadczeń instytucjonalnych Ochrony z wiedzą środowisk kryminalno-rewolucyjnych tworzących WCzK oraz rozwiązania operacyjne niespotykane wśród cywilizowanych społeczeństw. Autor podkreśla, że sowieckie służby zostały w rzeczywistości wyjęte

spod prawa i nakazów moralności (uznawanych za przeżytek burżuazyjny), co dało sposobność na stosowanie metod i form pracy niemożliwych w Europie Zachodniej.

Czwarty artykuł autorstwa Marcina Kośki pt. „Aktywacja Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej do wsparcia Straży Granicznej w przeciwdziałaniu zagrożeniom powstałym na skutek użycia obiektu pływającego jako środka ataku terrorystycznego na polskich obszarach morskich” jest specjalistycznym ujęciem aktywacji Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie wsparcia Straży Granicznej w działaniach mających na celu przeciwstawienie się zagrożeniom dla statków i portów powstałym na skutek użycia statku lub innego obiektu pływającego jako środka ataku terrorystycznego. Autor stosując kryterium czasu do weryfikacji aktywacji sił zbrojnych wskazuje możliwość identyfikacji słabych punktów w tym aspekcie, w celu ich wyeliminowania i sformułowania propozycji, które mają umożliwić Siłom Zbrojnym RP przeciwstawienie się zamachowi terrorystycznemu na porty oraz statki znajdujące się na obszarach morskich będących pod jurysdykcją krajową.

Przedmiotem rozważań Ewy Fronczak zawartych w artykule „ISIS -Present Situation” jest opis obecnej sytuacji ISIS, po utracie kalifatu, poprzez analizę jego aktywności na Bliskim Wschodzie oraz w Afryce subsaharyjskiej (Sahelu). Autorka podejmuje próbę odpowiedzi na jakże istotne pytanie czy ISIS rzeczywiście zostało pokonane. Wnioski z przeprowadzonych badań pozwoliły autorce na sformułowanie konkluzji, iż być może w mniejszym stopniu, lecz ISIS nadal pozostaje aktywną komórką terrorystyczną na Bliskim Wschodzie, np. w Iraku lub Syrii. Natomiast jeśli chodzi o obszar Afryki, ISIS rozwija tam swą strukturę, ciągle przeprowadzając ataki, głównie w północno-zachodnich państwach Sahelu. Podsumowując, autorka wbrew powtarzanej opinii, twierdzi, iż ISIS nie zostało pokonane, ale jak dowodzi wiele źródeł – po prostu przeniosło większość swej terrorystycznej aktywności do Afryki. Stamtąd, wspólnie z innymi dżihadystycznymi grupami, nie tylko destabilizuje subsaharyjską część kontynentu, ale wciąż się rozwija się oraz jest w stanie przemieszczać się także w inne części świata.

Aleksander Olech oraz Sylwia Gliwa w artykule pt. „Republika Francuska w obliczu działalności Państwa Islamskiego. Doświadczenia płynące z aktów terrorystycznych i propagandy w mediach społecznościowych w latach 2015 – 2019”, przedstawiają w zakreślonym w tytule czasookresie francuskie doświadczenia w aspekcie stawiania czoła aktom terrorystycznym jak i działaniom propagandowym w mediach społecznościowych kreowanych przez organizacje terrorystyczne. Autorzy tekstu podkreślają, że Republika Francuska pozostaje współcześnie w obliczu najwyższego poziomu zagrożenia terrorystycznego. Wobec czego, w ocenie autorów w kontekście wzmocnienia

współpracy międzynarodowej powinny zostać podjęte działania w zakresie: zapobiegania finansowania terroryzmu, zmniejszenia ryzyka uzyskania przez terrorystów broni masowego rażenia oraz usprawnienia transgranicznego udostępniania informacji przez funkcjonariuszy organów ścigania.

W artykule Artura Wrzeciono pt. „Wstęp do analizy schematów działań wywiadowczych” zawarte są spostrzeżenia i refleksje emerytowanego oficera służb specjalnych, który w przeszłości zajmował się praktycznym aspektem wywiadu i kontrwywiadu. Autor postuluje stworzenie nowej metody badawczej, roboczo nazwanej analizą działań wywiadowczych, która zajmowałaby się analizowaniem wzorców i schematów działań m.in. organizacji terrorystycznych czy przestępczych. W tym przedmiocie schematy działań wywiadowczych są powtarzalnymi elementami i ich układami, obserwowanymi głównie na podstawie jawnych informacji i badań historycznych. Autor sugeruje, iż celem postulowanej analizy byłoby przede wszystkim stworzenie narzędzi do teoretycznego opisu zjawisk określonych jako działania wywiadowcze. Po drugie, celem byłoby opracowanie zasad wspólnych dla wszystkich wzorców aktywności opartych na działaniach wywiadowczych. Po trzecie, dzięki wypracowanym efektom możliwe byłoby stworzenie zarysów optymalnej strategii zwalczania zagrożeń powstających w wyniku działań wywiadowczych zagranicznych służb specjalnych lub organizacji przestępczych.

Dodatkowo zamieszczono również recenzję książki autorstwa Patryka Dobrzyckiego pt. „Cywilne Służby Specjalne”¹, przygotowaną przez dr Mariusza Antoniego Kamińskiego.

Na koniec składam podziękowania wszystkim autorom, recenzentom i zespołowi redakcyjnemu za wysiłek merytoryczny i organizacyjny włożony w przygotowanie niniejszego numeru Wiedzy Obronnej.

Życzymy miłej lektury

Redaktor naukowy wydania i zespół redakcyjny

---

¹ P. Dobrzycki, *Cywilne Służby Specjalne*, Towarzystwo Wiedzy Obronnej, Warszawa 2020

Copyright (c) 2020 Patryk DOBRZYCKI

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.